

A spanyol származású brazil püspök, Pedro Casaldáliga személyéről és tevékenységéről többször is beszámoltunk már (ld. „Érted vagyok”, 2000. február és december, 2004. június). 1928-ban született Balsareny-ben (Spanyolország). 1952-ben a klaretianusok (Cordis Mariae Filii – Mária Szepültelen Szívének Misszionárius Fiai) rendjének papja lesz. 1968-ban misszionáriusként érkezik Brazíliába, 1971-ben szentelik São Félix do Araguaia püspökévé, 2005-ben nyugdíjazták. A felszabadítási teológia egyik legjelentősebb képviselője, Latin-Amerikában és mindenütt a világon a szegények egyházának hírnöke, közismert az őslakos indiánok támogatásáról. Több kötetnyi verset, elmélkedést, tanulmányt publikált. 80. születésnapja alkalmából a rendtársa és jó barátja, Josef Garcia-Cascales által megrajzolt portrét közöljük.

Egy püspök Jézus nyomában

Pedro Casaldáliga 80 éves

Az elmúlt februárban 80 éves lett **Pedro Casaldáliga**. Barátai ünnepi kiadvánnyal tisztelték meg ez alkalomból, a kötet címe: Mi adott értelmet az életének? – Egy személyiség portréja.

Engem igazi barátság köt össze Pedróval; nem csupán rendtársak vagyunk, hanem egyetemi tanulmányainkat is együtt végeztük 1941-1949 között, és novíciustársak is voltunk.

Néhány évvel pappá szentelésünk után találkoztunk a fiatal rendi papok összejövetelén Vicben, Észak-Spanyolországban, és „Akcio és élet” mottóval csoportot hoztunk létre. Ekkor már megragadott minket a rend és az egyház megújítására irányuló nyugtalanság, ami jellemző volt a II. Vatikáni Zsinat előtti időszakra. Ezen a találkozón Pedro Casaldáliga, Fernando Sebastián (Pamplona későbbi érseke) és én készítettem elő a cursillo- mozgalom ausztriai bevezetését.

Útjaink aztán Rómában keresztelték egymást ismét, az általános rendi káptalan zsinat utáni megújulási tanácskozásán. Mi, fiatalok tréfálkoztunk, és kölcsönösen gúnyneveket adományoztunk egymásnak, mégpedig a zsinati dokumentumok címe alapján. Engem „Presbyteriorum ordinis”-nek neveztek ma-

gunk között (mivel a káptalan moderátoraként nekem kellett gondoskodnom annak rendezett lezajlásáról), Pedro esetében azonban eltértünk a zsinati dokumentumoktól, és „Che Gevará”-nak hívtuk őt. Benne voltam Casaldáligának abban a kis csoportjában is, amelyet „Sierra Maestrá”-nak nevezünk (Fidel Castro onnan kiindulva vitte sikerre a forradalmat). Ez a Claretianum (a rendház) lakatlan harmadik emelete volt, ott jöttünk össze éjszakánként, és a megújulási káptalan állapotáról, alakulásáról, nehézségeiről, tendenciáiról és törekvéseiről cseréltünk eszmét. A Brazíliából jött Sigaud püspök „kommunistának” nevezte Pedrót, mivel ott volt a Sierra Maestrán. Bevallom, annyira „kommunista” én is vagyok, mint Pedro.

Amikor nagy válság volt Brazíliában, a diktatúra és a nagybirtokosok üldözéseinek idején egyszer egy kis osztrák csoporttal felkerestem Pedrót Itaicíben. Búcsúzásunkkor azt mondta nekem: „Pepe, ne feledkezz meg rólam a vér órájában!” Amikor az osztrák csoport meghallotta ezt, borzongás futott végig az embereken. Később, 1982. május 5-én Pedro ezt írta: „Április 27-én majdnem megöltek. Végül megúsztam egy alapos veréssel.”

Pedro Casaldáliga elbűvölő személyiség! Ahogyan Assisi Szent Ferenc is elbűvölő volt az evangéliumot feltétel nélkül követő életével, és elbűvölő maradt a történelem során is. Az evangélium szerinti egyszerűség magától értetődő Pedro számára. Tomás Balduino, aki szintén püspök az Amazonas vidékén, meséli, hogyan bonyolódott majdnem veszekedésbe Pedro Casaldáligával, mert Pedro nem tudta belátni, miért kellene neki püspökké lennie. Pedro már előkészítette negatív válaszát a Vatikán számára, de Balduino püspök megmagyarázta neki, hogy a püspökké szentelés nem akadály, hanem újabb kegyelem és új lehetőség missziós működésében. Casaldáligát végül püspökké szentelték a trópusi erdőben, 1971. október 23-án. Püspöki jelvényei és allűrjei sosem voltak: sem püspöki mellkeresztje, sem püspöki gyűrűje, sem pásztorbotja, sem püspöksüvege, és még püspöki reverendája sem! Környezetében mindenki csak Pedrónak, Dom Pedrónak hívja.

Marcelo Barros brazil bencés atya számol be egy olyan esetről, amely jól tanúsítja Casaldáliga szerénységét: 1999-ben, a brazil püspöki kar Goianiában megtartott ülése után egy vasárnap éjszaka Pedro busszal

utazott San Miguelbe, hogy onnan egy kis repülőgéppel menjen tovább püspöki székhelyére, São Félix do Araguaia-ba. Hajnal felé Pedro arra kérte a sofőrt, álljon meg, mivel sürgősen ki kell mennie. A sofőr nem értette jól, mit akar a püspök, hagyta, hogy kiszálljon, és továbbhajtott. Pedro ott találta magát egyedül az őserdő sötétjében. Még rosszabb volt, hogy esni kezdett. Belfertőzésével, lázasan, egyedül kellett továbbmennie az úton, anélkül hogy tudta volna, tulajdonképpen hol van. Papírjait és kevés pénzt a buszban hagyta. Végül kicsi olajlámpás fényét látta meg a sötét mezőn. Odament a konyhához, és rossz érzéssel, mivel még mindig sötét volt, bekopogott. Egy öreg férfi és egy öreg asszony nyitott ajtót, és bebocsátották. A férfi odaadta neki saját ruháit. Mindketten úgy vélték, valami ágrólszakadttal van dolguk. Így töltötte náluk Pedro az éjszaka hátralévő részét. Semmit sem beszélt magáról. Reggel hálás köszönetet mondott a sok szeretettért, amit kapott, és indulni akart. A két öreg kérte, maradjon még egy kicsit, és hallgassa meg a rádióban annak a püspöknek az elmélkedését, akitől megtanulták, hogy mindenki szeretetteljesen bánjanak. A rádióban Casaldáliga rövid beszéde hangzott el. Az öregek nem ismerték meg a hangját. Pedro meghallgatta az elmélkedést, szívélyes köszönetet mondott, és megkereste a módját, hogyan juthatna haza.

Casaldáliga szolgálja testvéreinek és nővéreinek, püspökként különösen is. Szolgálja az indiánoknak egyházmegyéjében, amely kétszer akkora, mint Ausztria – és szolgálja minden elnyomottnak és szegénynek Brazíliában és azon túl. A brazil diktatúra idején Pedrót fenyegették és üldözték. Ez odáig ment, hogy VI. Pál pápa síkaszállt mellette, és kijelentette: „Amit Casaldáliga püspökkel tesznek, azt velem teszik!” Amikor bevetette magát az igazságosságért a kisparasztok és szegény munkások szolgálatában, heves

összeütközésbe került a nagybirtokosokkal, akik bérgyilkost fogadtak, hogy megöljék, de a bérgyilkos az utolsó pillanatban meggondolta a dolgot, elment a püspökhöz, és mindent elmesélt neki és a gyülekezetnek.

Jon Sobrino ezt írja a Casaldáligának készített ünnepi kötetben: „Élete során Casaldáligát sokszor megfenyegették és megtámadták. A legközvetlenebb támadás 1976. október 12-én történt. Burnier atyával, egy brazil jezsuitával együtt Ribeiro do Garças katonai rendőrségére ment, hogy tiltakozzék több személy letartóztatása ellen. A rendőrkapitányságon főként két asszonyt kínoztak meg, Doña Margaritát és Doña Santanát: egész nap étlen-szomjan térdelniük kellett keresztbe tett karral, nyakukba és körmeik alá tűt szúrtak... Pedro bement Burnier atyával a rendőrségre. Burnier atya azt mondta a katonáknak, feljelentést fog tenni a miatt, ami ott történt. Erre megverték, és az egyik rendőr fejbe lőtte. Casaldáliga fáradása ellenére Burnier néhány órával később meghalt.” – Közvetlen céljuk az volt, hogy védelmezzék az áldozatokat, és felmutassák a hatalmas jogtalankodását, de ezzel valami nagyobbat is akartak védeni. Arrupe atya, Burnier akkori rendfőnöke azt mondta: „Az olyan személyiségek, mint Casaldáliga püspök és Burnier atya bátran dolgoztak azért, hogy segíthessenek az elszegényedett indiánoknak, akiket ismételtlen megpróbáltak elűzni földjeikről, ahol hosszú éveken át éltek és dolgoztak.”

Ezek az események harminc évvel ezelőtt történtek, de meghatározták Dom Pedrót, a költészetét, a teológiáját, a hitét.

A maga szeretetével, becsületességével, prófétai elkötelezettségével Pedro bátran fellép saját egyházával szemben is. Jelen voltam, amikor Casaldáliga teljes szeretettel, de teljesen világosan és közvetlenül az egyház vezetőit is szembeállította az igazsággal. Amikor II. Já-

nos Pál pápa először járt Brazíliában, a püspökök és a pápa közös ebédjén Pedro egy versben világosan kimondta:

**János Pál aligha Péter,
az igazi kúria Betlehemben van,
s a nagy székesegyház a Kálvárián...**

S egy II. János Pálhoz intézett levélben nyíltan ezt írta: „A pápának szüksége van segítők stábjára, ahogyan arra minden püspöknek is szüksége van. Ennek a stábnak azonban egyszerűbbnek kellene lennie, és nagyobb részvétellel kellene bírnia. János Pál testvér! Bizonyos egyházi struktúrák sokunk szemében nem felelnek meg az evangéliumi egyszerűségnek és ama 'communio' testvériségnek, amelyet az Úr és a világ megkíván tőlünk: ezek a struktúrák – amelyek gyakran centralisztikusak és tekintélyelvűek – sem a valóban egyetemes katolicitást nem fejezik ki, sem a nagykorú társfelelősség követelményeit nem tisztelik, időnkint még az emberi személy vagy a különböző népek alapjogait sem.”

Casaldáligát végül Rómába idézték, hogy a vatikáni hatóságok előtt adjon számot. Vele repültem Rómába, hogy barátok vegyék körül Pedrót ebben az órában. Pedro a „kihallgatásokon” is barátságos és joviális maradt. Végül a Vatikánban kénytelenek voltak – „mindenek ellenére” – az igazi prófétát felismerni Pedróban.

Casaldáliga, aki együtt szenved szegény és elnyomott indiánjaival, egyike a felszabadítás vezető püspökeinek és teológusainak, s az ő felszabadítási teológiája egészséges, valóban felszabadító és megörvendeztető. Sok felszabadítási teológus jótékony, testvéri, sőt „atyai” alakot lát benne.

Pedro életét, működését, küzdelmeit mindig ragályos öröm kíséri... a nevetése, a vidámsága... Pedro költő, s az élete maga is költemény.

Ami engem illet, azt mondhatom: ha az ideális püspökről álmodom, Casaldáligról álmodom.

Forrás: Kirche In, 2009/2